

sarium ad finem ex ipsa natura finis, quæ intrinsece postulat tale medium ad sui consecutionem, sicut gratia est necessaria ad gloriam, et sicut respirare ad vitam. Aliquando vero medium est necessarium ad finem non ex ipsa natura finis, sed ex determinatione dirigentis ad finem, sicut baptismus est necessarius ad salutem necessitate medii, non ex natura rei, sed ex institutione Christi. Et hoc potest esse medium necessarium, vel simpliciter vel ad melius esse, quod idem est atque utile. Potest etiam dici medium necessarium, vel quoad omnes, sicut baptismus est necessarius pro parvulis, et adultis, vel pro aliquo statu solum hominum, sicut meritum, et observatio mandatorum est medium necessarium ad obtinendam salutem pro adultis, non pro parvulis.

XXXII. Ut ergo brevius, et clarius necessitatem orationis, tam necessitate medii, quam præcepti explicemus, id sine argumentis per quot quæstiones breviter expediemus. Quæritur ergo primo :

AN ORATIO SIT NECESSARIA NECESSITATE MEDII PRO ADULTIS.

XXXIII. De parvulis nullum est dubium, unde respondetur ad quæsitum affirmative. Estque communis resolutio omnium theologorum, et sumitur ex D. Thoma in iv, distinct. xv, quæst. iv, articul. i, quæst. iii, ubi inquit, quod : « Ad orationem indeterminate quilibet tenetur ex hoc ipso, quod tenetur ad bona spiritualia sic procuranda, quæ non nisi divinitus dantur : » et solutione ad primum : « Hoc ipso, inquit, quod aliquid est voluntarium, excluditur necessitas absoluta, etiam coactionis, non tamen necessitas ex sup-

positione finis, quia amor qui maxime voluntarius est, necessarius est, si quis velit ad salutis finem pervenire, et hoc modo etiam oratio necessaria est, et sub præcepto cadens respectu eorum, quorum voluntas sub necessitate prædicta cadit. » Sic S. Thomas. Constat autem, quod amor necessarius sit necessitate medii. Rationem autem hujus difficile est reddere, quia neque ex natura rei præcise oratio est medium necessarium, cum sint alia multa media, per quæ procuraretur nostra salus; imo multa nobis dantur a Deo, etiam si non petamus, ex ordinatione etiam Dei, et Christi institutione non oritur ista necessitas, quia licet nobis constet orationem esse valde utilem, non tamen constat instituisse illam Christum, ut medium necessarium, sicut baptismum.

XXXIV. Dicendum tamen est hanc necessitatem medii in oratione sumi ex utroque capite. Et quidem ex natura rei sumitur hæc necessitas attendendo ad nostram necessitatem, et excellentiam bonorum spiritualium, quæ a solo Deo dantur; est enim universaliter loquendo necessarium ex natura rei, quod in his, quibus indigemus, recurramus ad eos, qui possunt dare. Cum autem solus Deus possit dare salutem æternam, et bona spiritualia necesse est quod quamdiu indigemus illis, recurramus ad Deum; et iste recursus semper est inferioris ad superiorem, qui non est aliud quam oratio, quia oratio est ipsa ordinatio ascensus, seu recursus mentis ad Deum pro his, quibus indigemus. Similiter ex ordinatione divina sumitur ista necessitas, quia Deus sua providentia ordinavit orationes, tamquam causas secundas, et media ad obtinenda aliqua bona præsertim spiritualia (ut diximus ex D. Thoma in præcedenti articulo.) Et hoc satis revelatum est in sacra Scriptura, ubi

hæc necessitas orationis commendatur, ut Lucæ xviii : *Oportet semper orare, et non deficere*, ubi ly oportet necessitatem inducit, ut ait Chrysostomus homilia prima de Moyse, tomo, primo, et Matth. xxvi : *Orate ne intretis in tentationem* : et clarius Jacobi v : *Orate pro invicem, ut salvemini*. Et communiter patres hanc necessitatem orationis ad præparationem mediorem ad salutem reducant. Unde Augustinus libro de dono perseverantiæ, capite xvi : « Cum constet, inquit, Deum alia danda, etiam non orantibus, sicut initium fidei, alia non nisi orantibus præparasse sicut usque in finem perseverantiam : profecto qui ex ipso hanc se habere putat, non orat, ut habitat : » et libro de Ecclesiæ dogmatibus, capite lvi : « Nullum credimus ad salutem nisi Deo invitante venire; nullum invitatum salutem suam, nisi Deo auxiliante operari; nullum nisi orantem auxilium promereri. » Et loquitur Augustinus non de primo auxilio excitante, quia per hoc invitatur homo, et non datur per orationem, sed Dei auxilio ad postea operandum. Sic ergo oratio necessaria est non ad omnia beneficia Dei, quia aliqua sunt, quæ præcedunt orationem, ut initium fidei, et auxilium invitans; alia etiam ultra quam petimus a Deo tribuuntur, sed necessaria est ad adæquatam, et ultimam consecutionem salutis, quia (ut dicit Augustinus) perseverantia non nisi orantibus a Deo præparatur.

XXXV. Sed inquires, an quando dicitur oratio necessaria necessitate medii, intelligatur de oratione formaliter accepta, ut est actus intellectus procedens a religione; an sufficiat oratio virtualiter, vel causaliter, verbi gratia desiderium obtinendi aliquid a Deo, vel amor Dei, in quibus tamquam in causa, et virtute continetur oratio. Magister Torres

in ista quæstione lxxxiii, articulo ii, disputatione iii, dicit desiderium esse medium ad salutem, non tamen semper esse necessariam ipsam petitionem, absolute loquendo; neque semper esse decretum a Deo dandi salutem media petitione: explicatque auctoritates Augustini de oratione sumpta virtualiter pro desiderio, sicut ipse D. Augustinus dicit epistola cxxi ad Probandum, quod : « Sine intermissione orare, est sine intermissione vitam beatam desiderare. »

XXXVI. Cæterum hæc doctrina indiget explicatione, nam D. Thomas supra citatus dicit, quemlibet teneri ad orandum, sicut ad procuranda bona spiritualia: ergo non quodlibet desiderium sufficit, nisi etiam addatur procuratio boni spiritualis: bene autem stat aliquem desiderare salutem, et tamen non procurare illam, sed negligere, imo nolle petere a superiore: ergo tunc non satisfacit necessitati orationis, quæ est medium necessario requisitum ad procurandam salutem. Est igitur attendendum id, quod supra diximus de oratione, quod in ea est duplex respectus, scilicet ad rem obtinendam, quam desideramus, et ad superiorem ad quem tendit oratio pro re obtinenda. Desiderium ergo rei obtinendæ, prout præcise habet respectum ad rem, non sufficit ad satisfaciendum necessitati orationis, quia hoc desiderium non apponit media ad rem obtinendam, sed solum desiderat illam. Oratio autem requiritur ut medium ad obtinendam rem. Imo (ut diximus) bene stat aliquem desiderare rem, et nolle se applicare ad petendum: desiderium autem tendendi ad superiorem, et subjiciendi se illi, ut a quo debeat res obtineri, hoc virtualiter continet petitionem, et ideo etiam si intellectus formaliter non petat, neque formaliter moveatur ascendendo ad

Deum, si tamen virtualiter ascendit faciendo aliquem actum, qui non solum sit desiderium salutis, sed includat subjectionem, et ordinationem ad Deum virtualiter procurando ipsam salutem a Deo satisfacit necessitati orationis, licet vix possit contingere, quod sine assensu, petitioneque formali ad Deum, hoc faciat. Hoc tamen non tollet quin oratio simpliciter sit medium simpliciter necessarium ad salutem, sicut pœnitentia est medium necessarium peccanti mortaliter, licet actus charitatis, qui eminenter virtualiter continet pœnitentiam sufficiat loco illius ad justificandum; et baptismus est medium necessarium simpliciter ad salutem, licet deficiente opportunitate sufficiat votum.

XXXVII. Illud tamen adverte, quod quando dicitur orationem esse medium necessarium ad salutem, non intelligitur, quod sit necessarium nisi aliquando in vita. Quando autem occurrat præcisus articulus, quo quis obligatur ad orandum, statim dicemus.

ORATIO QUÆ EST ACTUS RELIGIONIS
CADIT SUB PRÆCEPTO DIVINO, ET
NATURALI.

XXXVIII. Expresse habetur hoc in D. Thoma in præsentia, dicit enim orationem esse sub præcepto religionis, quod explicatur Matthæi septimo, ubi dicitur: *Petite, et accipietis*: et I ad Thessalon. v: *Sine intermissione orate*: et Jacob. v: *Orate pro invicem, ut salvemini*, et aliis multis locis, ubi per modum imperii, et præcepti commendatur oratio. Quod videtur etiam intellexisse Ecclesiam, quæ ad recitandam orationem dominicam in canone missæ præmisit

illa verba: Præceptis salutaribus moniti, etc.

XXXIX. Itaque oratio non solum est medium necessarium ad salutem, secundum quod importat recursum inferioris ad superiorem pro his, quibus indiget, sed etiam est in præcepto, et ut importat istum recursum, et ut importat peculiarem cultum Dei per petitionem, Et hunc sensum sacræ Scripturæ prosequuntur sancti patres, qui passim utilitatem, et necessitatem orationis commendant. In quo non possumus hic multum morari. Advertantur tamen verba Chrysostomi pro his, qui negligunt orationem, libro primo de orando Deum: « Cum videro, inquit, quempiam non amantem orandi studium, neque hujus rei fervida, vehementique cura teneri, continuo mihi palam est eum nihil egregiæ dotis in animo possidere. »

XL. Sed inquires, an hoc præceptum obliget aliquando propter ipsum actum religionis, ita quod ejus transgressio sit speciale peccatum contra religionem. Cum enim in oratione sint illi duo respectus sæpe dicti, scilicet ad rem obtinendam, quam desideramus, et ad eum ad quem ascendit oratio propter rem obtinendam, tota difficultas est, an semper obligemur ad adhibendum hoc medium, quod est oratio, solum ex necessitate, et obligatione rei obtinendæ, verbi gratia propter vincendam tentationem, aut obtinendam aliquam rem spiritualem; an etiam obligemur aliquando ad orandum propter ipsum actum orationis, et cultum, qui in illo exhibetur Deo. Hoc enim secundum difficile videtur, quia etsi obligemur colere ex præcepto religionis, non tamen constat, quod determinate obligemur ex vi præcepti naturalis, aut divini ad hunc determinatum cultum, qui est oratio. Potest enim aliquis colere Deum aliis actibus, ut

sacrificio, devotione, etc. Et sic satisfacit præcepto de colendo Deum: ergo ex vi præcepti religionis non videtur teneri aliquem ad orandum, sed solum propter aliquam necessitatem occurrentem, cui tenetur per orationem providere, qua cessante non curret speciale præceptum orandi; præsertim cum oratio sit medium ad aliquid obtinendum, et cessante obligatione obtinendi aliquid, debet cessare obligatio adhibendi media ad obtinendum. Et ob hanc causam multi senserunt orationem propter seipsam nunquam cadere sub præcepto.

XLI. Oppositum tamen dicendum est, sumiturque ex D. Thomæ hic, ubi distinguit duplex præceptum; alterum desiderandi, quod pertinet ad præceptum charitatis; alterum petendi, quod pertinet ad præceptum religionis, significatum illis verbis Matthæi vi: *Petite, et accipietis*, et reducitur ad primum præceptum decalogi. Ratio vero hujus (licet difficile reddatur a doctoribus) principaliter sumitur ex duobus. Primo, quia in Scriptura non solum imponitur præceptum de cultu Dei in genere, sed etiam specialiter de actu orandi, et non solum propter aliquid obtinendum, sed etiam absolute propter se, ut II ad Thessalonicenses v: *Sine intermissione orate*. Secundo, quia oratio non solum habet esse medium necessarium ad aliquid obtinendum a Deo, in quantum est recursum inferioris ad superiorem, et in quantum Deus decrevit non nisi per orationem aliquid nobis elargiri, ratione cujus necessitas orationis sumitur ex necessitate rei obtinendæ, sicut necessitas mediorum ex necessitate finis; sed etiam est actus bonus moralis includens in se specialem bonitatem. Et hoc modo oratio ita ampla est, ut includat etiam gratiarum actiones, et laudes Dei, ut S. Thomas determinat infra articulo

xvii. Neque enim ad alias virtutes pertinet laus Dei, et gratiarum actio quam ad religionem, neque ad alium actum quam ad orationem, cum sint actus mentis colentis Deum. Et ideo dicitur Ecclesiastic. xxiv: *In oratione confitebimur Domino*, id est, gratias agemus. Constat autem orationem sic sumptam cadere sub præcepto ex natura sua, cum obligemur ad laudandum Deum, et gratias agendum pro omnibus beneficiis susceptis. Ex quo patet solutio rationum, et quod aliquando omissio orationis est peccatum contra religionem speciale.

XLII. Inquires adhuc utrum præceptum de oratione sit de mentali, aut vocali determinate. Respondetur negative, sed quocumque modo orems, sive mentaliter, sive etiam vocaliter, dummodo oratio vera sit, satisfacimus præcepto. Ita communiter doctores, et sumitur ex D. Thoma infra articulo xii, in corpore, ubi dicit, quod non est de necessitate orationis privata, quod sit vocalis: et articulo xiv ad tertium, quod Dominus non instituit orationem Dominicam, ut illis tantum verbis utamur, sed solum ut res in ea significatas petamus, qualitercumque ea proferamus, vel cogitemus: et in quarto sententiarum supra citato, quod ad orationem quilibet tenetur indeterminate ex hoc, quod tenetur ad bona spiritualia procuranda. Ratio hujus est, quia non est aliquod præceptum determinate postulans orationem mentalem, aut vocalem.

XLIII. Inquires, quo tempore teneamur adimplere præceptum orationis, quod obligat propter seipsam, non attendendo ad necessitatem occurrentem. Respondetur, non esse aliquod tempus determinatum, sed tamen non posse nos longo tempore tute sine ullo genere orationis vivere. In Scriptura enim injungitur

frequentia orationis per modum præcepti, ut est illud: *Sine intermissione orate*: et Luc. xviii: *Oportet semper orare, et non deficere*. Unde Suarez loco citato, cap. xx, num. xxvi censeat non esse permittendam dilationem unius anni, nec fortasse unius mensis. Et pater Lessius lib. ii, cap. xxxvii, dub. iii censeat nos obligari hoc præcepto naturali, aut divino, ut non abstineamus ab oratione ad unum, aut alterum mensem. Et hoc satis rationabile videtur per se loquendo, nisi superveniat aliquod impedimentum, puta infirmitatis, aut immodici laboris, quo excusatur quis ab orando. Addit autem magister Torres articulo præcedenti, disput. ii, numer. vii, quod in primo instanti usus rationis, et in mortis articulo currit obligatio hujus præcepti. Sed licet verum sit apud S. Thomam 1-2, quæst. lxxxix, articulo ultimo, quod in primo instanti usus rationis tenetur homo converti ad Deum, et procurare suam salutem, et similiter in mortis articulo propter extremam necessitatem illius temporis, non tamen tenetur specialiter orare ex vi præcepti, quod propter ipsam orationem ponitur, sed si tenetur erit propter necessitatem instantem, cui tenetur homo providere per aliquod medium. Unde si sine oratione haberet tunc aliquis contritionem, aut actum charitatis, non peccaret ex eo, quod non oraret.

QUI RECITAT HORAS CANONICAS QUOTIDIE, AUT DIEBUS FESTIS ASSISTIT MISSÆ, SATISFACIT SUFFICIENTER PRÆCEPTO ORATIONIS.

XLIV. Ratio sumitur ex D. Thoma in iv, dist. xv, quæst. iv, artic. i, quæstiunc. iii, ubi inquit, quod: « Omnibus etiam, qui Ecclesiæ ministerio

non funguntur, videtur ab Ecclesia determinatum tempus orandi statutum esse, cum ex canone statuto teneantur diebus festis divinis officiis interesse. » Sic D. Thomas. Unde recte infertur, quod adimplendo hoc præceptum Ecclesiæ sufficienter adimpletur præceptum divinum de oratione. Patet consequentia, quia quando præceptum Ecclesiæ determinat tempus adimplendi aliquod præceptum divinum, si adimpletur præceptum Ecclesiæ, satisfacimus etiam divino, ut patet in præcepto de audienda missa, de communicando in paschate, de confitendo semel in anno: qui enim adimplet hæc præcepta, satisfacit præcepto divino de confitendo, communicando, etc. ergo similiter id dicendum est de oratione ob eandem causam. Ita etiam sentit magister Torres loco citato.

XLV. Unde nescio quid in mentem venerit Suarez, lib. vii de oratione, capite xxx, numero xii, qui ponit differentiam inter alia præcepta Ecclesiæ, et præceptum orandi, quod hoc non imponitur ab Ecclesia ad determinandum tempus obligationis præcepti divini, prout datur ipsis privatis personis, quia communiter ab omnibus assignantur alia tempora, quibus obligat hoc præceptum extra tempus audiendi missam. Sed hoc est negare propositionem D. Thomæ sine causa, et probatio illa inutilis est, quia alia tempora, quæ assignantur ab auctoribus, quibus obligat præceptum orationis, vel sunt tempora, quæ obligant propter aliquam necessitatem occurrentem (de quo modo non agimus, sed loquimur de præcepto dato propter ipsam orationem) vel illa tempora includuntur a fortiori in tempore audiendi missam, aut recitandi horas, quia si ex vi præcepti divini homo obligatur, ut per unum, aut alterum mensem non

prætermittat orationem, ut ipse Suarez et Lessius fatentur ab illo, qui singulis festis, aut etiam singulis diebus vere, et proprie exerceat orationem, etiam ut persona privata, quid amplius quæritur? Neque enim præceptum divinum obligat nisi ut aliquando oretur. Si ergo quis orat, et frequentius quam in mense, cur non satisfacit?

XLVI. Sed inquires quibus temporibus teneatur homo orare propter necessitates occurrentes, vel proprias, vel proximorum, et quæ necessitas iudicetur ad hoc obligare, respondetur, quod quia subvenire necessitatibus potius pertinet ad virtutem charitatis, aut misericordiae, ideo ut teneatur homo per orationem necessitatibus succurrere, talis exigitur necessitas, quæ prudenter intelligatur postulare speciale Dei auxilium, et recursum ad ipsum. Et quanto plus necessitas, aut periculum cessit, tanto nos amplius tenemur ad orationem, quod intelligitur de necessitate spirituali, aut eorum, quæ ad spiritualia ordinantur, quia hæc solum possunt postulari, ut dicitur infra.

XLVII. In particulari autem descendendo, tenetur homo orare quando urget gravis aliqua tentatio, quæ de facili expelli non potest aliis remediis, maximum enim remedium est oratio, juxta illud: *Orate, ne intretis in tentationem*: in hoc conveniunt omnes doctores: secundo, tenentur orare in evidenti, aut magno periculo mortis, ita Lessius et Torres: tertio, quando tenetur præparare se ad gratiam, ut quando quis ministrare, aut suscipere debet sacramentum, ita Lessius ubi supra: sed id negat Suarez ne tot obligationes facile multiplicentur, sufficit enim quod homo curet convertere se ad Deum, etiamsi non oret formaliter: quarto, tenetur ad orationem, quæ sit gratiarum actio, quoties aliquod

insigne beneficium a Deo recepit: quinto, propter necessitatem proximorum. Sicut enim per alias elemosynas corporales tenetur homo subvenire necessitatibus corporalibus, quando aliquis est in extrema, aut gravi necessitate, sic quando urget aliqua gravis necessitas spiritualis, cui alio remedio de facili subvenire non potest (si enim alia remedia supersint, non urget necessitas pro isto determinate) orationibus adjuvare debemus. Quod præsertim est verum de necessitatibus communibus, ut si instat electio summi pontificis, celebratio Concilii, aut imminet grave schisma, aut bellum. Sic sumitur ex D. Thoma in quarto sententiarum supra citato, et a magistro Torres, asseritur, Suarez et Lessio, et Navarro.

XLVIII. Cæterum hoc præceptum orationis pro communibus necessitatibus magis obligat superiores, et præpositos communitatis, ut ipsi procurent fieri orationes, quam privatas personas, quibus non incumbit cura reipublicæ. Unde si superiores curent, ut oblationes fiant, et communitas ipsa ex magna parte orationi insistat, excusabitur particularis aliquis, quia satisfacit per orationem aliorum. Si quis autem advertat non ita curari necessitatem publicam, nec fieri communiter orationes pro illa, tunc ipse obligabitur ad orandum, quia obligatur curare de bono communi et ejus periculo, quando ab aliis id non curatur. Et pari ratione id judicandum est de necessitatibus privatis, quamdiu enim illis non subvenitur per alios, nec per alia remedia, tunc solum determinate tenetur homo orare pro illis.

QUID DE ANIMABUS PURGATORII.

XLIX. Quas scimus esse in magna necessitate, tenebitur aliquis ex præcepto orare pro illis? Non est facilis resolutio, neque ab auctoribus attingitur. Crediderim tamen, quod si quis sciret aliquem in particulari graviter indigere in purgatorio nostris orationibus, ex præcepto obligari ad orandum pro ipso, quia generale præceptum est ut graviter egenti eleemosynam tribuamus, vel corporalem, vel spiritualem. Loquendo autem de generalibus necessitatibus purgatorii, non videtur aliquis peccare in particulari, si omittat orare pro ipsis, quia applicantur istis necessitatibus generalibus generalis oratio, et suffragia Ecclesiæ, et sacrificia et eorum opera et orationes, qui quotidie orant pro defunctis, præterquam quod homo non tenetur subvenire animabus purgatorii determinate per orationes; sed vel per orationes, vel per alia pietatis opera, quæ sint suffragia ipsarum. Quod si hæc opera non possit facere tunc tenebitur ad orationes, juxta resolutionem positam.

L. In omnibus casibus, quibus homo obligatur ad orationem, ut homo peccet contra illam, necesse est quod advertat ad obligationem suam advertentia formali, vel virtuali. Et similiter quod non sit alius modus subveniendi illi necessitati nisi per orationem, alias censebitur omissio involuntaria. Quandocumque autem omittit peccando contra illam, duplicem malitiam habet illud peccatum, scilicet contra charitatem, aut misericordiam, qua tenetur subvenire proximo, et contra religionem, quia supposita illa necessitate, non sola misericordia, sed etiam religio obligat ad actum

suum. Sicut supposita necessitate fidei, non sola fides, sed etiam fortitudo obligat ad martyrium (quod tamen solum probabile censet Suarez.) Et quando urget tentatio aliqua contra aliquam virtutem, verbi gratia contra castitatem, vel fidem, si omittit quis orare, quando aliud remedium non suppetit, peccat contra castitatem, si tentationi cedat, et contra religionem, quia non orat: sufficit tamen in confessione explicare peccatum consensus in tentatione, quia hoc ipso manet explicata negligentia, seu omissio adhibendi media ad resistendum.

ARTICULUS IV.

Utrum solus Deus debeat orari?

I. Præsens articulus est quasi appendix præcedentis, cum enim determinaverit sanctus doctor, orationem esse actum religionis, quæ solum terminatur ad Deum, restat explicare quomodo soli Deo porrigatur oratio; vel si possit ad aliam personam dirigi, et hoc est quod S. Thomas quærit in titulo. Ex articulo habes quatuor conclusiones. Prima. Ad solum Deum dirigitur oratio tamquam per ipsum implenda: secunda: Sanctis, sive Angelis, sive hominibus exhibemus orationem, seu orationes, ut intercessoribus, et impetrantibus id quod petimus: tertia in solutione ad secundum: Beati cognoscunt petitiones nostras, Deo manifestante illas in Verbo: quarta in solutione ad tertium: Ad animas purgatorii non dirigimus orationes nostras, nec petimus ab eis suffragia, bene tamen ea petimus a vivis.

Primam conclusionem probat S. Thomas in corpore articuli tali ratione: Omnes orationes nostræ, or-

dinari debent ad gratiam, et gloriam consequendam; sed hanc solus Deus dare potest, juxta illud Psalm. LXXXIII: *Gratiam, et gloriam dabit Dominus*: ergo orationes nostræ solum per Deum possunt impleri, et consequenter soli Deo porrigendæ sunt, ut per ipsum adimplendæ.

II. De bonitate consequentiæ, et de veritate minoris nullum est dubium. Major vero propositio dubitationem habet, quomodo intelligendum sit, quod orationes nostræ solum ordinari debent ad gratiam, et gloriam consequendam cum multa possimus petere a Deo honeste, etiam non ordinando illa ad gratiam et gloriam, sed ad aliquam commoditatem naturalem consentaneam rationi. Neque in hoc assignatur a D. Thoma adæquata causa, cur solus Deus orari debeat, quia orationes pertinere ad Deum, et solum dirigi posse ad Deum, non fundatur ex parte rerum, quæ postulatur per orationem, sed ex modo, quo pendent, et provenire possunt a Deo: nam easdem res possumus petere a Deo, et ab hominibus: a Deo, ut a primo auctore omnium rerum; ab hominibus vero, ut a causis particularibus a quibus aliquæ res particulariter pendent. Igitur sine ordine ad gratiam et gloriam adhuc salvatur, quod solus Deus debeat orari, dummodo id, quod petitur tamquam a supremo auctore rerum petatur: hoc enim modo solus Deus orari potest. Imo etiam si res aliquæ ordinentur ad gratiam, et gloriam, adhuc possumus eas petere ab homine, etsi gratiam, et gloriam dare non possit; sicut quando quis studet propter obtinendum beneficium, non repugnat petere auxilium ad studendum, etiam ab illo, qui beneficium dare non potest: malè ergo reducitur tota ratio quare solus Deus orari debeat, ad hoc quod solus ipse dare potest gratiam et gloriam.

III. Cajetanus in hoc articulo unico verbo solvit hanc difficultatem dicens, quod S. Thomas loquitur per se de oratione fidelium, id est, de oratione, quam faciunt fideles, in quantum fideles, quia fideles non petit aliquid a Deo ordinate, nisi ordinando illud ad finem supernaturalem. Si enim petat aliquid non curando, an expediat, vel non expediat ad finem supernaturalem, talis oratio est communis fidei et infidei, et per se loquendo non est simpliciter actus religionis, quia non simpliciter colit Deum, qui solum virtutibus colitur, et his, quæ ad ipsum ordinantur; et multo minus si petat aliquid contrarium fini supernaturali, ut homicidium, adulterium, etc. Relinquitur ergo quod solum est decens fidei, ut fidelis est, petere ea, quæ ordinantur ad gratiam et gloriam, hoc enim peculiare est fidei, ut distinguitur ab infidei.

IV. At vero pater Suarez libro primo de oratione, capite ix, numero vii rejicit expositionem Cajetani dicens, quod Cajetanus sentit orationem omnem factam in peccato mortali, non esse actum religionis, quia non ordinatur ad finem charitatis; quæ autem ex religione, et fide procedit, ordinari ad gratiam et gloriam. Hoc autem impugnat ipse ex eo, quod bene potest peccator orare per auxilium divinum, etiamsi non habeat habitum religionis infusæ, qui solus est in habentibus gratiam: sicut patet, quando peccator petit a Deo gratiam, et remissionem peccatorum, potest etiam dari verus actus orationis, etiam si non ordinetur ex intentione orantis ad gloriam, quia iste finis est intrinsecus orationi, nec dat illi speciem essentialem. Ac denique; quia in ordine orationis naturalis, et acquisitæ datur proprius, et peculiaris modus orandi Deum sine